

STANOVISKO REPUBLIKOVEJ ÚNIE ZAMESTNÁVATEĽOV

Zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 106/2004 Z. z. o spotrebnej dani z tabakových výrobkov v znení neskorších predpisov

<https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/SK/LP/2024/174>

Materiál v pripomienkovom konaní do 09.05.2024

Stručný popis podstaty materiálu najmä jeho relevancie z pohľadu RÚZ

Materiál bol predložený do medzirezortného pripomienkového konania Ministerstvom financií SR ako iniciatívny návrh

Cieľom a obsahom materiálu je najmä:

Cieľom návrhu zákona je 1. rozšírenie predmetu dane o výrobky súvisiace s tabakovými výrobkami, ktorými sú náplň do elektronickej cigarety, nikotínové vrecúško a iný nikotínový výrobok, 2. zavedenie zdaňovania výrobkov súvisiacich s tabakovými výrobkami podľa daňového kalendára v rokoch 2025/2027, 3. zavedenie označovania výrobkov súvisiacich s tabakovými výrobkami kontrolnou známkou na spotrebiteľskom balení a stanovenie lehoty na dopredaj výrobkov súvisiacich s tabakovými výrobkami neoznačenými kontrolnou známkou na spotrebiteľskom balení, 4. sprehľadnenie a kontrola pohybu výrobkov súvisiacich s tabakovými výrobkami a bezdymovými tabakovými výrobkami (evidencia obchodníkov – predajcov a distribútorov – platiteľov dane), 5. rozšírenie definície bezdymového tabakového výrobku o žuvací tabak a šnupavý tabak, 6. pokračovanie daňového kalendára pre tabakové výrobky v rokoch 2026/2028 v záujme lepšej predvídateľnosti, istoty a transparentnosti a zároveň aj ustanovenie lehoty na dopredaj jednotlivých tabakových výrobkov a 7. legislatívno-technické úpravy vyplývajúce z aplikačnej praxe.

Návrh zákona má nadobudnúť účinnosť dňa 01.01.2025

Postoj RÚZ k materiálu

Cieľom návrhu zákona je rozšírenie predmetu dane, úprava niektorých definícií, úprava označovania výrobkov, sprehľadnenie a kontrola pohybu výrobkov súvisiacich s tabakovými výrobkami a bezdymovými tabakovými a ďalšie aplikačné zmeny. RÚZ k návrhu predkladá nižšie uvedené zásadné pripomienky.

Pripomienky RÚZ k predkladanému materiálu

1. Všeobecná zásadná pripomienka k materiálu ako celku

Tabakový priemysel reprezentovaný Slovenským združením pre značkové výrobky (ďalej priemysel) dlhodobo víta diskusiu o nastavení predvídateľného systému zdaňovania tabakových výrobkov. Sme si vedomí, že nastavenie výšky sadzieb pre jednotlivé skupiny produktov je mimoriadne náročná úloha, ktorá si vyžaduje zohľadnenie nielen podielu jednotlivých kategórií produktov na trhu, ale aj zohľadnenie zdravotných otázok – miery škodlivosti a dopad na systém výberu daní s prihliadnutím na voľný pohyb tovaru a osôb v otvorenom prostredí jednotného trhu Európskej únie.

S prihliadnutím na zavedenie nového Informačného systému kontrolných známok a očakávanými zmenami vo formáte kontrolných známok by priemysel uvítal, aby ministerstvo po prijatí predloženej novely zákona vytvorilo pracovnú skupinu s účasťou zástupcov priemyslu pre flexibilný prechod na nové sadzby daní bez zbytočnej likvidácie produktov. Takáto diskusia by pomohla aj s nájdením optimálneho, udržateľného riešenia pre environmentálne riešenie ukončenia predaja nových nikotínových výrobkov po dobe platnosti kontrolných známok. Na tento účel priemysel poskytne plnú súčinnosť a skúsenosti z iných trhov.

2. Zásadná pripomienka k návrhu sadzieb vo všeobecnosti

Žiadame, aby k návrhu bola doplnená analytická zložka navrhovanej miery zdanenia jednotlivých druhov tabakových produktov, odôvodnením navrhovanej výšky sadzieb spolu s porovnaním výškou sadzieb v susedných krajinách.

Odôvodnenie:

K tejto otázke nebola diskusia s priemyslom, ktorý by mohol ministerstvu ochotne poskytnúť analytické dáta. Sme presvedčení, že takéto dáta ministerstvo zrejme nevyhodnocovalo a dostatočne nezohľadnilo možné riziká svojho návrhu.

Sme si vedomí úlohy návrhu konsolidovať verejné financie aj prostredníctvom zvyšovania spotrebných daní. Predložený návrh uvádza do slovenského prostredia zdanenie aktuálne nezdaňovaných produktov. Žiadame, aby ministerstvo zohľadnilo obzvlášť najnovšie skúsenosti z Českej republiky pri zavedení daní s obdobnými sadzbami, ktoré viedli k prechodu k nezdaným produktom nakúpeným v zahraničí.

3. Zásadná pripomienka k čl. I. – vloženie nového novelizačného bodu

V čl. I sa za bod 8 vkladá nová bod 9, ktorý znie:

„(9) V § 9 ods. 14 sa na konci pripája veta, ktorá znie: „Podrobnosti o umiestnení kontrolnej známky spotrebiteľského balenia elektronických cigariet, nikotínových vrecúšok a iných nikotínových výrobkov ustanoví všeobecne záväzný právny predpis, ktorý vydá ministerstvo.“

Doterajšie body sa primerane prečíslujú.

Odôvodnenie:

Vzhľadom na ustanovenia § 19ab ods. 46 je potrebné doplniť požiadavky na umiestnenie kontrolnej známky na výrobkoch súvisiacich s tabakovými výrobkami. Oceňujeme zámer Ministerstva financií na zmenu rozmeru kontrolnej známky. Avšak kontrolnú známku nie je možné nalepiť na spotrebiteľské balenia výrobkov súvisiacich s tabakovými výrobkami tak ako je teraz uvedené v zákone. Spotrebiteľské balenia elektronických cigariet je možné otvárať na dvoch miestach. Na zmenu spotrebiteľského balenia, tak aby sa dalo otvárať len na jednom mieste, nemá priemysel dostatok času nakoľko by sa jednalo o rozsiahlu technologickú zmenu. Zároveň, v prípade že by spotrebiteľské balenie bolo otvorené na inom mieste než kde je umiestnená kontrolná známka, nedošlo by k jej poškodeniu.

4. Všeobecná zásadná pripomienka – vloženie nových novelizačných bodov

Navrhujeme vložiť do návrhu zákona nové novelizačné body, ktorými sa vyrieši nemožnosť nalepenia kontrolných známk na spotrebiteľskom balení nikotínových vrecúšok bez obsahu tabaku bez súčasného porušenia zákona č. 89/2016 Z. z.

Súčasný znenie zákona vo svojom § 9 ods. 9 v súvislosti s umiestňovaním kontrolných známk predpokladá, že kontrolná známka sa nalepí na spotrebiteľské balenie tabakových výrobkov na časť určenú na otvorenie tak, aby sa tabakové výrobky nemohli vybrať bez viditeľného poškodenia kontrolnej známky alebo spotrebiteľského balenia tabakových výrobkov. Súčasný znenie zákona ďalej predpokladá, že na spotrebiteľskom balení tabakových výrobkov možno mať len jedno miesto určené na otvorenie, pričom kontrolná známka sa nesmie dať odlepiť bez jej viditeľného poškodenia alebo poškodenia spotrebiteľského balenia tabakových výrobkov.

Súvisiaci zákon č. 89/2016 Z. z. o výrobe, označovaní a predaji tabakových výrobkov a súvisiacich výrobkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov vo svojom § 6 ods. 3 súčasne predpokladá, že povinné zdravotné varovania na spotrebiteľskom balení výrobku a každom vonkajšom obale musia byť neodstrániteľne vytlačené, nezmazateľné, plne viditeľné a počas uvádzania na trh nesmú byť čiastočne alebo úplne zakryté alebo prerušené kontrolnou známkou. Zdravotné varovanie musí byť pritom v špecifických prípadoch na spotrebiteľskom balení výrobku umiestnené tak, aby pokrývalo presne stanovenú plochu balenia.

Predkladané znenie zákona zároveň predpokladá, že kontrolnou známkou budú musieť byť označené tiež novo regulované výrobky súvisiace s tabakovými výrobkami, akými sú nikotínové vrecúška bez obsahu tabaku.

Vzhľadom na to, že zdravotné varovanie pri nikotínových vrecúškach bez obsahu tabaku musí byť umiestnené na najväčšom povrchu a musí pokrývať aspoň 30 % z celkovej plochy povrchu spotrebiteľského balenia (t.j. na baleniach v tvare pukov musí byť takéto varovanie umiestnené po obvode balenia), pričom zároveň toto varovanie by nemalo

byť prekryté kontrolnou známkou, pre technické usporiadanie balení prakticky nebude možné vyhovieť požiadavkám v zmysle oboch vyššie uvedených zákonov.

Predkladateľ preto poukazuje na skutočnosť, že zavedenie povinnosti označiť kontrolnou známkou spotrebiteľské balenie nikotínových vrecúšok bez obsahu tabaku nebude možné bez súčasnej zmeny zákona č. 89/2016 Z. z., ktorý by umožnil umiestnenie zdravotného varovania tak, aby mohol byť naplnený účel oboch právnych predpisov.

Predkladateľ ďalej poukazuje na skutočnosť, že zavedenie povinnosti označiť kontrolnou známkou spotrebiteľské balenie nikotínových vrecúšok bez obsahu tabaku nebude možné bez súčasnej zmeny vyhlášky, ktorou sa mení a dopĺňa vyhlášok Ministerstva financií Slovenskej republiky č. 244/2014 Z. z. a 255/2014 Z. z. a to tak, že veľkosť kontrolnej známky pre túto kategóriu výrobkov bude menšia, než veľkosť kontrolnej známky pre cigarety – tato zmena je aktuálne predmetom predbežnej informácie, pričom je nevyhnutné, aby takáto zmena prebiehala so zmenou zákona súbežne.

Predkladateľ na záver poukazuje na to, že výrobcovia novo regulovaných kategórií výrobkov, ktoré sa často vyrábajú v zahraničí, nemajú dostatočný priestor na to, aby sa na zavádzané zmeny pripravili, nakoľko reflektovanie týchto zmien do konkrétneho technického prevedenia obalov si vyžiada minimálne niekoľko mesiacov – napr. na zabezpečenie požiadaviek v zmysle § 9 ods. 9, podľa ktorého musí mať obal výrobku len jedno miesto určené na otváranie. Takýto priestor je však možné čiastočne zaistiť tým, že termín na dopredaj výrobkov vyrobených a uvedených na trh pred účinnosťou zákona bude odložený.

Navrhujeme preto úpravu zákona tak, že navrhované znenie zákona sa dopĺňa o čl. III. nasledovného znenia:

Zákon č. 89/2016 Z. z. o výrobe, označovaní a predaji tabakových výrobkov a súvisiacich výrobkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení zákona č. 92/2019 Z. z. 367/2022 Z. z. sa mení a dopĺňa takto:

§ 15a ods. 5 písm. a) znie:

je umiestnené na povrchu spotrebiteľského balenia a každého vonkajšieho obalu, ktorý je pre zdravotné varovanie vyhradený,

§ 15a ods. 5 písm. b) znie:

pokrýva 30 % povrchu spotrebiteľského balenia a každého vonkajšieho obalu, ktorý je pre zdravotné varovanie vyhradený ,

Zároveň navrhujeme úpravu čl. I bodu č. 15 tak, že § 44ah ods. 25 a 26 budú znieť nasledovne:

(25) Spotrebiteľské balenie bezdymového tabakového výrobku, ktoré pozostáva výlučne alebo čiastočne z iných látok ako tabak, spotrebiteľské balenie bezdymového tabakového výrobku, ktorým je žuvací tabak alebo šnupavý tabak, alebo spotrebiteľské balenie výrobku súvisiaceho s tabakovými výrobkami vyrobené, prijaté, dodané alebo dovezené pred 1. februárom 2025 možno predávať, ponúkať na predaj alebo skladovať do 31. októbra 2025.

(26) Osoba, ktorá je oprávnená v rámci podnikania predávať spotrebiteľské balenie uvedené v odseku 25, ktoré nepredala do 31. októbra 2025, je povinná do 15. novembra oznámiť miestne príslušnému colnému úradu množstvo takýchto spotrebiteľských balení a zároveň v tejto lehote požiadať miestne príslušný colný úrad o ich zničenie; colný úrad takéto výrobky zničí na náklady tejto osoby a o zničení vyhotoví úradný záznam o zničení; ustanovenie § 41 ods. 1 písm. a) sa nepoužije.

5. Zásadná pripomienka k čl. I., novelizačný bod 13 - Absencia dostatočne konkrétneho spôsobu výpočtu spotrebnej dane na bezdymové tabakové výrobky v zmysle § 19aa ods. 2 zákona

Zákon predpokladá navýšenie sadzby spotrebnej dane z cigariet a spotrebnej dane z bezdymových tabakových výrobkov, ako aj zavedenie spotrebnej dane vo vzťahu k novo regulovanej kategórii výrobkov bez obsahu tabaku, ktoré sú v zmysle zákona taktiež považované za bezdymové tabakové výrobky.

Konkrétne ide o výrobky v zmysle § 19aa ods. 2 zákona, teda výrobky bez obsahu tabaku určené na zahrievanie, pri ktorých sa za základ dane považuje množstvo náplne, ktorá je obsahom bezdymového tabakového výrobku vyjadrená v kilogramoch.

Zákon však v žiadnom svojom ustanovení dostatočne konkrétnym spôsobom neupravuje sadzbu spotrebnej dane pre tento konkrétny typ výrobkov, nakoľko sadzba vypočítaná podľa množstva tabaku prítomného vo výrobku nemôže byť ani analogicky aplikovaná pri výrobkoch, ktoré tabak vôbec neobsahujú.

Keďže uvedený typ výrobku pozostáva z viacerých súčastí, v tejto súvislosti je zároveň žiaduce vylúčiť z výpočtu spotrebnej dane hmotnosť konštrukčných prvkov zaisťujúcich funkčnosť výrobkov, akými sú dutinky, papieriky a pod.

Navrhujeme preto precizovanie čl. I bodu č. 13 tak, že § 19aa ods. 31 tak, aby sa pri výrobkoch podľa § 19aa ods. 2 zákona použila rovnaká sadzba dane, ako pri bezdymových tabakových výrobkoch, s tým rozdielom, že spotrebná daň nie je určená súčinom množstva tabaku, ktorý v tomto type výrobkov nie je prítomný, ale súčinom množstva náplne vo výrobku.

Zároveň navrhujeme precizovanie čl. I bodu č. 15 tak, že § 44ah ods. 28 a § 44ai ods. 15 tak, tak, aby sa pri výrobkoch podľa § 19aa ods. 2 zákona použila rovnaká sadzba dane, ako pri bezdymových tabakových výrobkoch, s tým rozdielom, že spotrebná daň nie je určená súčinom množstva tabaku, ktorý v tomto type výrobkov nie je prítomný, ale súčinom množstva náplne vo výrobku..

6. Zásadná pripomienka k čl. I., novelizačný bod 13 a 14

Zákon predpokladá zavedenie povinnosti získať povolenie na obchodovanie alebo povolenie na distribúciu bezdymových tabakových výrobkov alebo výrobkov súvisiacich s tabakovými výrobkami pre tých podnikateľov, ktorí budú chcieť s týmito kategóriami výrobkov obchodovať v rámci podnikateľských a spotrebiteľských vzťahov.

Vzhľadom na to, že obchodovanie či distribúcia uvedených kategórií výrobkov bez právoplatného povolenia predstavuje správny delikt (na rozdiel od škodlivejších kategórií výrobkov, akými sú cigarety, pri ktorých sa daný typ povolenia vôbec nevyžaduje), pri súčasnom znení zákona je možné očakávať výpadok predaja a distribúcie výrobkov v prípadoch, kedy si príslušný colný úrad nesplní svoju povinnosť vydať daný typ povolenia v lehote 30 dní od podania žiadosti.

Vzhľadom na to, že povinnosť získať povolenie na obchodovanie alebo povolenie na distribúciu bezdymových tabakových výrobkov alebo výrobkov súvisiacich s tabakovými výrobkami sa dotkne veľkého množstva podnikateľov (prevádzkovatelia barov, reštaurácií, predajní s potravinami a zmiešaným tovarom, trafík, čerpacích staníc a pod.), dá sa očakávať, že colné úrady bez výraznejšieho personálneho posilnenia nebudú schopné vybaviť všetky žiadosti o vydanie povolenia včas, a to aj z toho dôvodu, že colné úrady budú musieť u ďalších dotknutých orgánov (sociálna poisťovňa, daňový úrad a pod.) overovať aj bezdĺžnosť žiadateľov.

Predpokladané prieťahy v konaniach môžu zásadným spôsobom ovplyvniť právo dotknutých subjektov na podnikanie, a to aj v prípade, že konanie o žiadosti bude vo výsledku vybavené kladným spôsobom.

Navrhujeme preto úpravu čl. I bodu č. 13 tak, že § 19aa ods. 11 bude znieť nasledovne:

Colný úrad pred vydaním povolenia na obchodovanie s bezdymovým tabakovým výrobkom preverí u žiadateľa skutočnosť a údaje uvedené v žiadosti podľa odseku 8 a v prílohe k žiadosti a splnenie podmienok podľa odseku 10; žiadateľ je povinný na požiadanie colného úradu spresniť údaje v žiadosti podľa odseku 8. Ak sú tieto skutočnosti a údaje pravdivé a žiadateľ spĺňa podmienky podľa odseku 10, colný úrad vydá žiadateľovi povolenie na obchodovanie s bezdymovým tabakovým výrobkom a zaradí ho do evidencie držiteľov povolenia na obchodovanie s bezdymovým tabakovým výrobkom do 30 dní odo dňa podania žiadosti podľa odseku 8; V prípade, že colný úrad nevydá povolenie na obchodovanie s bezdymovým tabakovým výrobkom do 30 dní odo dňa podania riadnej a úplnej žiadosti podľa odseku 8, voči žiadateľovi po tejto lehote nemožno zahájiť konanie o uložení pokuty za nedovolené obchodovanie s bezdymovým tabakovým výrobkom podľa tohto zákona, a to až do doby vydania povolenia; držiteľ tohto povolenia je povinný spĺňať podmienky podľa odseku 10 počas celej doby jeho platnosti.

Zároveň navrhujeme úpravu čl. I bodu č. 13 tak, že § 19aa ods. 21 bude znieť nasledovne:

Colný úrad pred vydaním povolenia na distribúciu bezdymového tabakového výrobku preverí u žiadateľa skutočnosť a údaje uvedené v žiadosti podľa odseku 18 a v prílohe k žiadosti a splnenie podmienok podľa odseku 20; žiadateľ je

povinný na požiadanie colného úradu spresniť údaje v žiadosti podľa odseku 18. Ak sú tieto skutočnosti a údaje pravdivé a žiadateľ spĺňa podmienky podľa odseku 20, colný úrad vydá žiadateľovi povolenie na distribúciu bezdymového tabakového výrobku a zaradí ho do evidencie distribútorov s bezdymovým tabakovým výrobkom do 30 dní odo dňa podania žiadosti podľa odseku 18; V prípade, že colný úrad nevydá povolenie na distribúciu bezdymového tabakového výrobku po uplynutí 30 dní odo dňa podania riadnej a úplnej žiadosti podľa odseku 18, voči žiadateľovi po tejto lehote nemožno zahájiť konanie o uložení pokuty za nedovolenú distribúciu bezdymového tabakového výrobku podľa tohto zákona, a to až do doby vydania povolenia; držiteľ tohto povolenia je povinný spĺňať podmienky podľa odseku 20 počas celej doby jeho platnosti.

Zároveň navrhujeme úpravu čl. I bodu č. 14 tak, že § 19aa ods. 12 bude znieť nasledovne:

Colný úrad pred vydaním povolenia na obchodovanie s výrobkom súvisiacim s tabakovými výrobkami preverí u žiadateľa skutočnosti a údaje uvedené v žiadosti podľa odseku 9 a v prílohe k žiadosti a splnenie podmienok podľa odseku 11; žiadateľ je povinný na požiadanie colného úradu spresniť údaje uvedené v žiadosti podľa odseku 11. Ak sú tieto skutočnosti a údaje pravdivé a žiadateľ spĺňa podmienky podľa odseku 11 colný úrad vydá žiadateľovi povolenie na obchodovanie s výrobkom súvisiacim s tabakovými výrobkami a zaradí ho do evidencie držiteľov povolenia na obchodovanie s výrobkom súvisiacim s tabakovými výrobkami do 30 dní odo dňa podania žiadosti podľa odseku 9; V prípade, že colný úrad nevydá povolenie na obchodovanie s výrobkom súvisiacim s tabakovými výrobkami po uplynutí 30 dní odo dňa podania riadnej a úplnej žiadosti podľa odseku 9, voči žiadateľovi po tejto lehote nemožno zahájiť konanie o uložení pokuty za nedovolené obchodovanie s výrobkom súvisiacim s tabakovými výrobkami podľa tohto zákona, a to až do doby vydania povolenia; držiteľ tohto povolenia je povinný spĺňať podmienky podľa odseku 11 počas celej doby jeho platnosti.

Zároveň navrhujeme úpravu čl. I bodu č. 14 tak, že § 19aa ods. 23 bude znieť nasledovne:

Colný úrad pred vydaním povolenia na distribúciu výrobku súvisiaceho s tabakovými výrobkami preverí u žiadateľa skutočnosti a údaje uvedené v žiadosti v odseku 20 a v prílohe k žiadosti a splnenie podmienok podľa odseku 22; žiadateľ je povinný na požiadanie colného úradu spresniť údaje uvedené v žiadosti podľa odseku 22. Ak sú tieto skutočnosti a údaje pravdivé a žiadateľ spĺňa podmienky podľa odseku 22, colný úrad vydá žiadateľovi povolenie na distribúciu výrobku súvisiaceho s tabakovými výrobkami a zaradí ho do evidencie distribútorov s výrobkom súvisiacim s tabakovými výrobkami do 30 dní odo dňa podania žiadosti podľa odseku 20; V prípade, že colný úrad nevydá povolenie na distribúciu výrobku súvisiaceho s tabakovými výrobkami po uplynutí 30 dní odo dňa podania riadnej a úplnej žiadosti podľa odseku 20, voči žiadateľovi po tejto lehote nemožno zahájiť konanie o uložení pokuty za nedovolenú distribúciu výrobku súvisiaceho s tabakovými výrobkami podľa tohto zákona, a to až do doby vydania povolenia; držiteľ tohto povolenia je povinný spĺňať podmienky podľa odseku 22 počas celej doby jeho platnosti.

7. Zásadná pripomienka k čl. I., novelizačný bod 25

V čl. I § 44ah ods. 25 sa slová „do 30. júna 2025“ nahrádzajú slovami „do 31. októbra 2025“.

Odôvodnenie:

Navrhujeme pre rok 2025 posunutie lehoty na dopredaj bezdymových tabakových výrobkov z pôvodných 5 mesiacov na 9. Krátke lehoty na dopredaj bezdymových tabakových výrobkov ktoré pozostáva výlučne alebo čiastočne z iných látok ako tabak a spotrebiteľské balenie bezdymového tabakového výrobku, ktorým je žuvací tabak alebo šnupavý tabak by v konečnom výsledku spôsobilo zníženie výberu spotrebnej dane z dôvodu rapídne zníženého dopytu zo strany distribútorov a maloobchodov. Dôvodom je obava z veľkých strát v prípade likvidácie produktov, nakoľko nejde o tak oblátkové produkty ako sú cigarety alebo bezdymové tabakové výrobky.

8. Zásadná pripomienka k čl. I., novelizačný bod 25

V čl. I § 44ah ods. 26 sa slová „do 30. júna 2025, je povinná do 15. júla oznámiť“ nahrádzajú slovami „do 31. októbra 2025, je povinná do 15. novembra 2025 oznámiť“.

Odôvodnenie:

Legislatívno-technická úprava vzhľadom na úpravu § 44ah ods. 25.

<https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/SK/LP/2024/174>